

Delovni paket (DP) 1: Epidemiološko spremljanje in odzivanje

Strokovno mnenje glede omejevanja zbiranja ljudi kot javnozdravstvenega ukrepa za zmanjševanje posledic epidemije covid-19

Datum prejema vprašanja: 2.8.2022
Zastavljavec vprašanja: Posvetovalna skupina
Vprašanje prejeto po: na seji

Rok za pripravo odgovora: 9.8.2022
Datum odgovora: 8.8.2022
Prejemniki odgovora: DP 0: Koordinacija

Vprašanje

Kakšno je strokovno mnenje DP1 za omejevanje zbiranja ljudi kot javnozdravstvenega ukrepa za zmanjševanje posledic epidemije covid-19 upoštevajoč scenarija 1 in 2*?

*Scenarij 1 označuje epidemiološko situacijo, ko ima SARS-CoV-2 značilnosti trenutno prevladujoče različice omikron, to je hitro širjenje. Namen ukrepov v tem scenariju je preprečevati hude poteke bolezni, zaščititi ranljive skupine in na družbeno sprejemljiv način omejevati porast števila novih okužb.

Scenarij 2 označuje epidemiološko situacijo, ko ima prevladujoča različica SARS-CoV-2 značilnosti delta različice, to je hitro širjenje in v splošnem bolj resen potek bolezni. Namen ukrepov v tem scenariju je znižati število novih okužb oziroma znižati efektivno reprodukcijsko število (R_t).

Strokovno mnenje

Že od pričetka pandemije covid-19 je bila uvedba ne farmakoloških ukrepov, kot je pravilna uporaba mask, socialno distanciranje, ustrezna higiena rok in omejevanje množičnih zbiranj, ključnega pomena za obvladovanje in preprečevanje okužb in na podlagi tega tudi vključena v smernicah Evropskega centra za preprečevanje in obvladovanje bolezni (ECDC) ter Svetovne zdravstvene organizacije (SZO) [1-4].

SZO priporoča tudi pripravo ocene tveganja pred organiziranim zbiranjem in poudarja pomen lokalnih oblasti pri preprečevanju nenapovedanih zbiranj, ki brez ocene tveganja lahko imajo težje posledice, hkrati pa mora biti kakršno koli omejevanje ljudi podkrepljeno z dobro komunikacijsko strategijo in natančno določenimi pogoji omejevanja [5]. SZO tudi navaja, da so dejavniki, ki vplivajo na tveganje za prenos okužbe na zbiranjih, trajanje dogodka, lokacija (odprti ali zaprti prostori) in izvajanje ter upoštevanje preventivnih ukrepov za preprečevanje širjenja okužbe, bolj pomembni kot samo število udeležencev [6].

Že v začetnem obdobju epidemije, ko je krožila wuhanska različica virusa SARS-CoV-2, ki je bila manj nalezljiva v primerjavi s trenutno prevladujočo omikron različico, so študije pokazale, da so zbiranja ljudi močno prispevala k hitrejšemu širjenju okužbe [7,8]. Tomšič s sodelavci na podlagi pregleda znanstvene literature zaključuje, da je omejitev zbiranja poleg omejitve prihoda na delo in zaprtja šol med najbolj učinkovitimi ukrepi [9]. V spletni panelni raziskavi SI-PANDA so odrasli prebivalci navajali izogibanje javnemu družabnemu dogodku, ki so se ga nameravali udeležiti, v visokem odstotku, upoštevanje tega ukrepa pa je med decembrom 2020 in majem 2021 s časom sicer nekoliko upadalo (z 88% na 76%), a kljub temu ostalo relativno visoko. Večji upad upoštevanja ukrepa so v raziskavi ugotovili pri izogibanju zasebnim družabnim dogodkom, ki so se jih prebivalci nameravali udeležiti (z 82% na 68%) [10].

Na podlagi napisanega pozivamo Center za zdravstveno ekologijo NIJZ k pripravi dokumenta Higienska priporočila za preprečevanje prenosa in širjenja okužbe z virusom SARS-CoV-2 za prireditve in dogodke, ki naj vsebuje ločena priporočila za scenarij 1 in scenarij 2:

- Za scenarij 1 predlagamo, da se udeleženci držijo priporočil opredeljenih v dokumentu. Dodatno predlagamo, da se osebam, pri katerih obstaja večje tveganje za težek potek bolezni, priporoča izogibanje množičnim dogodkom (posebej v zaprtih prostorih) oz. naj se poslužijo vseh dostopnih zaščitnih ukrepov (maske, cepljenje, medosebna razdalja).
- Predlagamo, da v scenariju 2 za vse prireditve in dogodke na ravni celotnega prebivalstva stopi v veljavo nujno upoštevanje Higienskih priporočil za preprečevanje prenosa in širjenja okužbe z virusom SARS-CoV-2 (za prireditve in dogodke, ki bi potekali v scenariju 2).

Nujno ostaja upoštevanje družbenih dejavnikov in okrepljena komunikacijska strategija, da se kljub pandemski utrujenosti lahko doseže ustrezno ravnanje prebivalstva (v skladu s priporočili) s čim nižjo stopnjo tveganega vedenja.

Reference:

1. Talic S et al. Effectiveness of public health measures in reducing the incidence of covid-19, SARS-CoV-2 transmission, and covid-19 mortality: systematic review and meta-analysis. *BMJ* 2021;374:e068302. doi: 10.1136/bmj-2021-068302
2. SAGE (UK). Summary of the effectiveness and harms of different non-pharmaceutical interventions, 21 September 2020. Published 12 October 2020. <https://www.gov.uk/government/publications/summary-of-the-effectiveness-and-harms-of-different-non-pharmaceutical-interventions-16-september-2020/summary-of-the-effectiveness-and-harms-of-different-non-pharmaceutical-interventions-21-september-2020#contents>
3. ECDC. Assessment of the current SARS-CoV-2 epidemiological situation in the EU/EEA, projections for the end-of-year festive season and strategies for response, 17th update – 24 November 2021. ECDC: Stockholm; 2021. <https://www.ecdc.europa.eu/sites/default/files/documents/RRA-SARS-CoV-2-17th-update-Nov-2021.pdf>
4. ECDC. Assessment of the further spread and potential impact of the SARS-CoV-2 Omicron variant of concern in the EU/EEA, 19th update - 27 January 2022. ECDC: Stockholm; 2022. <https://www.ecdc.europa.eu/sites/default/files/documents/RRA-19-update-27-jan-2022.pdf>
5. SZO. Key planning recommendations for mass gatherings in the context of COVID-19. Interim guidance. 4 November 2021. <https://www.who.int/publications/i/item/10665-332235>
6. SZO. Holding gatherings during the COVID-19 pandemic: WHO policy brief, 2 August 2021. <https://apps.who.int/iris/handle/10665/343409>

7. Gonzalez-Val R, Marcen M. Mass gathering events and the spread of infectious diseases: Evidence from the early growth phase of COVID-19. *Economics and Human biology* 2022 (46).
8. Sing Sun K et al. Effectiveness of different types and levels of social distancing measures: a scoping review of global evidence from earlier stage of COVID-19 pandemic. *BMJ Open*. 2022;12:e053938. doi: 10.1136/bmjopen-2021-053938
9. Tomšič J, Susič D, Gams M. Kateri ukrepi proti covidu-19 so res učinkoviti? *Življenje in tehnika* 2021 (12): 14-21.
10. NIJZ. Izsledki panelne spletne raziskave o vplivu pandemije na življenje (SI-PANDA). <https://www.nijz.si/sl/izsledki-panelne-spletne-raziskave-si-panda>

Sprejem strokovnega mnenja

Strokovno mnenje je bilo obravnavano na sestanku DP1: Epidemiološko spremljanje in odzivanje dne 8. 8. 2022.

Do predloga se je opredelilo 16 članov DP.

Rezultati glasovanja: ZA: 16 PROTI: 0 VZDRŽAN: 0

Obravnavanje strokovnega mnenja na posvetovalni skupini (Izpolnjuje DP0: koordinacija)

Strokovno mnenje je obravnavala posvetovalna skupina: **DA** **NE**

Če da:

Strokovno mnenje je bilo na posvetovalni skupini obravnavano dne **9. 8. 2022.**

Posvetovalna skupina se je z mnenjem seznanila.
